Общий обзор грамматики

Материал взят из учебника: N. Orlová, M. Kožušková, M. Vágnerová Klass! 3 (B1-B2). Ruština pro střední školy. Učebnice a pracovní sešit. Praha: Klett nakladatelství s.r.o., 2012. 300 s.

1 Podstatná jména

▶ Některé vzory skloňování podst. jmen mužského rodu:

МАГАЗИ́Н

pád	jednotné číslo	množné číslo
1.	магази́н	магази́ны
2.	магази́на	магази́нов
3.	магази́ну	магази́нам
4.	магази́н	магази́ны
6.	(о) магази́не	(о) магази́нах
7.	магази́ном	магази́нами

Podle tohoto vzoru se skloňují podst. jména muž. rodu zakončená **na tvrdou souhlásku**, např. музыка́нт, певе́ц, перево́дчик, друг, журна́л, авто́бус, бассе́йн, велосипе́д.
Po souhláskách **г, к, х** se ovšem píše vždy měkké **-и**: пироги́, пра́здники, че́хи.

АВТОМОБИ́ЛЬ

pád	jednotné číslo	množné číslo
1.	автомоби́ль	автомоби́ли
2.	автомоби́ля	автомоби́лей
3.	автомоби́лю	автомоби́лям
4.	автомоби́ль	автомоби́ли
6.	(об) автомоби́ле	(об) автомоби́лях
7.	автомоби́лем	автомоби́лями

Podle tohoto vzoru se skloňují podst. jména muž. rodu zakončená **na měkkou souhlásku**, např. кора́бль, учи́тель, день, па́рень, пе́карь, слова́рь.

ТРАМВА́Й

pád	jednotné číslo	množné číslo
1.	трамва́й	трамва́и
2.	трамва́я	трамва́ев
3.	трамва́ю	трамва́ям
4.	трамва́й	трамва́и
6.	(о) трамва́е	(о) трамва́ях
7.	трамва́ем	трамва́ями

Podle tohoto vzoru se skloňují podst. jména muž. rodu zakončená **na -й** (kromě -ий), např. дисплéй, музéй, хоккéй, урожáй, чай, герóй, строй.

▶ **Některé vzory skloňování podst. jmen ženského rodu:**

ШКО́ЛА

pád	jednotné číslo	množné číslo
1.	шко́ла	шко́лы
2.	шко́лы	шко́л
3.	шко́ле	шко́лам
4.	шко́лу	шко́лы
6.	(o) шко́ле	(o) шко́лах
7.	шко́лой	шко́лами

Podle tohoto vzoru se skloňují podst. jména žen. rodu zakončená **na -a**, např. актри́са, голова́, де́вушка, карти́на, медсестра́, ска́зка. Patří sem **i podst. jména muž. rodu** zakončená **na -a**, např. де́душка, мужчи́на, Во́ва, па́па.
Podst. jména zakončená na **-ца**, v nichž přízvuk je na kmeni, mají **v 7. pádě j.č.** koncovku **-ей**, např. выпускни́ца→ выпускни́цей, гости́ница→ гости́ницей, певи́ца→ певи́цей, столи́ца→ столи́цей, учи́тельница→ учи́тельницей.

Я́БЛОНЯ

pád	jednotné číslo	množné číslo
1.	я́блони	я́блони
2.	я́блони	я́блонь
3.	я́блоне	я́блоням
4.	я́блоню	я́блони
6.	(o) я́блоне	(o) я́блонях
7.	я́блоней	я́блонями

Podle tohoto vzoru se skloňují podst. jména žen. i muž. rodu zakončená **na -я**, např. ку́хня, неде́ля, тётя; дя́дя, Пе́тя. Podst. jména ба́шня, пе́сня (i jiná) mají ve 2. pádě mn.č. na konci tvrdé -н: ба́шен, пе́сен.

СТА́НЦИЯ

pád	jednotné číslo	množné číslo
1.	ста́нция	ста́нции
2.	ста́нции	ста́нций
3.	ста́нции	ста́нциям
4.	ста́нцию	ста́нции
6.	(o) ста́нции	(o) ста́нциях
7.	ста́нцией	ста́нциями

Podle tohoto vzoru se skloňují podst. jména žen. rodu zakončená **na -ия**, např. а́кция, гимна́зия, информа́ция (používá se pouze v jedn. čísle!), компа́ния, мэ́рия, фотогра́фия.

ТЕТРА́ДЬ

pád	jednotné číslo	množné číslo
1.	тетра́дь	тетра́ди
2.	тетра́ди	тетра́дей
3.	тетра́ди	тетра́дям
4.	тетра́дь	тетра́ди
6.	(o) тетра́ди	(o) тетра́дях
7.	тетра́дью	тетра́дями

Podle tohoto vzoru se skloňují podst. jména žen. rodu zakončená **na měkkou souhlásku**, např. жизнь, пло́щадь, связь, ско́рость, соль; **na -жь**, např. молодёжь a **-шь**, např. мышь.

▸ **Některé vzory skloňování podst. jmen středního rodu:**

ПРА́ВИЛО

pád	jednotné číslo	množné číslo
1.	пра́вило	пра́вила
2.	пра́вила	пра́вил
3.	пра́вилу	пра́вилам
4.	пра́вило	пра́вила
6.	(o) пра́виле	(o) пра́вилах
7.	пра́вилом	пра́вилами

Podle tohoto vzoru se skloňují podst. jména střed. rodu zakončená **na -o**, např. досто́инство, ка́чество, ме́сто, о́зеро, сло́во.

ЗДА́НИЕ

pád	jednotné číslo	množné číslo
1.	зда́ние	зда́ния
2.	зда́ния	зда́ний
3.	зда́нию	зда́ниям
4.	зда́ние	зда́ния
6.	(o) зда́нии	(o) зда́ниях
7.	зда́нием	зда́ниями

Podle tohoto vzoru se skloňují podst. jména střed. rodu zakončená **na -ие**, např. достиже́ние, образова́ние, обществозна́ние, объявле́ние, чте́ние.

▸ **Poznámky ke skloňování podstatných jmen:**

1) U životných podst. jmen mužského rodu je 4.pád j.č. roven 2.pádu j.č. Tvary např. дру́га, бра́та, па́рня, учи́теля jsou tedy tvary jak 2., tak i 4. pádu j.č.: Я зна́ю бра́та Да́ши. Я ви́дел на́шего но́вого учи́теля.

V množném čísle je 4.pád roven 2.pádu u životných podstatných jmen všech rodů, např. Я люблю́ ру́сских актёров. Я зна́ю э́тих студе́нток. Я люблю́ живо́тных.

2) **Česká jména a příjmení** se v ruštině skloňují podle příslušného vzoru podst. jmen. Při jejich skloňování se nevypouští vkladné **-e-**, např. Йира́**се**к – Йира́**се**ка, Йира́**се**ку, ... ; Ка́**ре**л Ча́**пе**к – Ка́**ре**ла Ча́**пе**ка, Ка́**ре**лу Ча́**пе**ку, ...
Česká ženská příjmení mají **ve 4. pádě j.č.** koncovku **-y, ve všech ostatních pádech** koncovku **-ой**, např. Боже́на Немцо́**в**а – рома́н Боже́ны Немцо́вой, па́мятник Боже́не Немцо́вой, зна́ю Боже́ну Немцо́ву, o Боже́не Немцо́вой, с Боже́ной Немцо́вой.

3) **Podstatné jméno информа́ция** se v ruštině používá **POUZE v jednotném čísle**, např. ва́жная информа́ция tedy znamená jak důležitá informace, tak i důležité informace.

II Přídavná jména

▸ Vzory skloňování přídavných jmen tvrdých

НО́ВЫЙ

pád	jednotné číslo			množné číslo
	rod mužský	rod ženský	rod střední	pro všechny rody
1.	но́вый	но́вая	но́вое	но́вые
2.	но́вого	но́вой	но́вого	но́вых
3.	но́вому	но́вой	но́вому	но́вым
4.	но́вый *životné* но́вого	но́вую	но́вое	но́вые *životné* но́вых
6.	(o) но́вом	(o) но́вой	(o) но́вом	(o) но́вых
7.	но́вым	но́вой	но́вым	но́выми

Podle tohoto vzoru se skloňují také:
- příd. jména **s přízvukem na koncovce**, např. большо́й, голубо́й, делово́й, дорого́й, злой, молодо́й, мужско́й, плохо́й, проездно́й, родно́й, чужо́й;
- příd. jména s kmenem na **г, к, х,** např. стро́гий, че́шский, рожде́ственский, же́нский, я́ркий, ти́хий. Měkké **-и-** se tu píše jen z pravopisného důvodu - slabiky **ги, ки, хи** jsou v ruštině vždycky psány s měkkým **-и-**. Také přídavná jména **большо́й, чужо́й** mají v koncovkách měkké **-и-**, např. с больши́м, больши́е, без больши́х, ...; с чужи́м, чужи́е, без чужи́х ...
- **příjmení** vypadající jako přídavná jména, např. Бро́дский, Высо́цкий, Коме́нский.

▸ Vzory skloňování přídavných jmen měkkých

НО́ВЫЙ

pád	jednotné číslo			množné číslo
	rod mužský	rod ženský	rod střední	pro všechny rody
1.	ле́тний	ле́тняя	ле́тнее	ле́тние
2.	ле́тнего	ле́тней	ле́тнего	ле́тних
3.	ле́тнем	ле́тней	ле́тнему	ле́тним
4.	ле́тний *životné* ле́тнего	ле́тнюю	ле́тнее	ле́тние *životné* ле́тних
6.	(o) ле́тнем	(o) ле́тней	(o) ле́тнем	(o) ле́тних
7.	ле́тним	ле́тней	ле́тним	ле́тними

Podle tohoto vzoru se skloňují také příd. jména s kmenem zakončeným na **ж, ш, ч, щ** a s **přízvukem na kmeni**, např. све́жий, хоро́ший, горя́чий, выдаю́щийся. Po těchto souhláskách se v ruštině nikdy nepíše **я** ani **ю**, proto píšeme: све́жая, све́жую; хоро́шая, хоро́шую; горя́чая, горя́чую; выдаю́щаяся, выдаю́щуюся.

▸ Stupňování přídavných jmen a příslovcí

2. STUPEŇ PŘÍDAVNÝCH JMEN A PŘÍSLOVCÍ

• Syntetický způsob tvoření

Tvary 2.stupně příd. jmen se tvoří od tvarů 1. stupně **pomocí přípon -ее** nebo **-е** (případně **-ше**). Při použití přípony **-е** dochází vždy **změně kmenové souhlásky**, např. дорогóй→ доро́же, молодóй→ моло́же, дешёвый→ деше́вле (zde rozšíření kmene o -л-). Někdy se 2.stupeň tvoří **od jiného kmene**, např. хоро́ший→ лу́чше, плохóй→ ху́же, ма́ленький→ ме́ньше. Tvary **2.stupně** jsou **neohebné**.

Stejně se tvoří i **2.stupeň příslovcí**.

přípona	1. stupeň	2. stupeň
-ее	бы́стрый	быстре́е
	вы́годный	вы́годнее
	дли́нный	длинне́е
	интере́сный	интере́снее
	краси́вый	краси́вее
	ме́дленный	ме́дленнее
	стро́йный	стройне́е
	у́мный	умне́е
	энерги́чный	энерги́чнее

přípona	1. stupeň	2. stupeň
-е	большóй	бóльше
	высóкий	вы́ше
	дешёвый	деше́вле
	дорогóй	доро́же
	молодóй	моло́же
	ни́зкий	ни́же

přípona	1. stupeň	2. stupeň
-ше	ста́рый	ста́рше

	1. stupeň	2. stupeň
od jiného slovního základu	ма́ленький ма́лый	ме́ньше
	плохо́й	ху́же
	хоро́ший	лу́чше

• **Analytický (opisný) způsob tvoření**

2. stupeň příd. jmen je možno tvořit také **spojením** výrazu **бóлее s 1. stupněm** příd. jména nebo příslovce, např. бóлее удóбный=šikovnější, více šikovný; бóлее практи́чный=praktičtější, více praktický; бóлее совреме́нный=modernější, více moderní.

Výrazy typu **бóлее удóбный** lze použít jak ve funkci **přívlastku** (např. Я купи́л бóлее удóбную клавиату́ру), tak ve funkci **přísudku** (např. Э́та клавиату́ра бóлее удóбная), kdežto neohebné výrazy typu **удóбнее** lze používat pouze v **přísudku** (např. Э́та клавиату́ра удóбнее).

• **Vyjádření srovnání pomocí spojky *чем***

Srovnání se v ruštině vyjadřuje především **pomocí spojky *чем***. Spojení быстрéе, чем пóезд; ста́рше, чем я; дешéвле, чем в прóшлом годý apod. překládáme: rychlejší/rychleji než vlak; starší než já; levnější/levněji než vloni.

Při srovnání můžeme použít **i opisných tvarů 2.stupně**, např. Э́ти нау́шники бóлее комфóртные, чем мой.

V ruštině se před spojkou **чем** vždy píše čárka.

3. STUPEŇ PŘÍDAVNÝCH JMEN

• **Syntetický způsob tvoření**

3. stupeň přídavných jmen lze v ruštině nejjednodušeji utvořit pomocí zájmena **сáмый a 1. stupně přídavného jména**, např. сáмый интерéсный - сáмая интерéсная - сáмое интерéсное - сáмые интерéсные.

Českému **nejlepší** odpovídá ruský výraz **сáмый хорóший** nebo (zejména chceme-li tuto vlastnost zdůraznit) **сáмый лу́чший**. Tato dvě přídavná jména jsou měkká.

POZOR na koncovky a pravopis: **сáмый лу́чший – сáмая лу́чшая – сáмое лу́чшее – сáмые лу́чшие**.

III Zájmena

▸ Zájmena osobní

Osobní zájmena **он, онá** mají ve 4.pádě tvary: **его, её**, např. Мы встрéтили егó / её на вокзáле.

▸ Zájmena přivlastňovací

Přivlastňovací zájmena **егó, её, их** se neskloňují a mají pouze tyto tvary pro všechny rody, např. егó/её/их пáпа, егó/её/их мáма, егó/её/их родúтели.

Přivlastňovací zájmena **твой, ваш** mají ve **3.pádě j.č.** tvary **v mužském a středním rodě: твоемý, вáшему,** např. твоемý брáту, вáшему сосéду; твоемý достижéнию, вáшему метрó; **v ženském rodě: твоéй, вáшей,** např. твоéй подрýге, вáшей учúтельнице.

▸ Zájmena vztažná

Tvary vztažného zájmene **котóрый, котóрая, котóрое, котóрые** se **skloňují jako přídavná jména tvrdá** a mohou se vyskytovat v roli **spojky** u vedlejších vět přívlastkových, např. Ветеринáр - э́то врач, котóрый лéчит живóтных. Э́то профéссия, котóрая мне óчень нрáвится.

▸ Zájmena neurčitá

Neurčitá zájmena a **neurčitá zájmenná příslovce** se v ruštině tvoří pomocí různých částic. Jednou z nich je **částice -нибудь**, např. кто́-нибудь=někdo, что́-нибудь=něco, како́й-нибудь=nějaký, где́-нибудь=někde, когда́-нибудь=někdy, куда́-нибудь=někam. Tato částice vyjadřuje velkou míru neurčitosti, tedy „někdo" ve smyslu „kdokoli", „něco" ve smyslu „cokoli" apod.

Neurčitá zájmena a **neurčitá zájmenná příslovce** se tvoří také pomocí **částice -то**. Tato částice vyjadřuje **větší míru konkrétnosti**, tedy např. кто́-то=někdo sice neznámý, ale konkrétní, kdosi; что́-то=něco, cosi; где́-то=někde, kdesi; отку́да-то=odněkud, odkudsi apod. Částice -то a -нибудь **nemůžeme zaměňovat**!

IV Číslovky

▸ Číslovky řadové

Řadové číslovky **v 6. pádě j.č. muž. rodu** mají tyto tvary:

	В како́м ве́ке?		
1	в пе́рвом	11	в оди́ннадцатом
2	во второ́м	12	в двена́дцатом
3	в тре́тьем	13	в трина́дцатом
4	в четвёртом	14	в четы́рнадцатом
5	в пя́том	15	в пятна́дцатом
6	в шесто́м	16	в шестна́дцатом
7	в седьмо́м	17	в семна́дцатом
8	в восьмо́м	18	в восемна́дцатом
9	в девя́том	19	в девятна́дцатом
10	в деся́том	20	в двадца́том
		21	в два́дцать пе́рвом

	В како́м го́ду?
30	в тридца́том
40	в сороково́м
50	в пятидеся́том
60	в шестидеся́том
70	в семидеся́том
80	в восьмидеся́том

složené číslovky čteme:
в 1987 году́ = в ты́сяча девятьсо́т во́семьдесят седьмо́м году́
в 2000 году́ = в двухты́сячном году́
в 2003 году́ = в две ты́сячи тре́тьем году́

V Slovesa

▸ Slovesa иска́ть, хоте́ть, мочь (смочь), помо́чь

иска́ть	
я ищу́	мы и́щем
ты и́щешь	вы и́щете
он/она́ и́щет	они́ и́щут
Minulý čas: иска́л, -а, -о, -и Rozkaz: ищи́/-те!	

хо́теть	
я хочу́	мы хоти́м
ты хо́чешь	вы хоти́те
он/она́ хо́чет	они́ хотя́т
Minulý čas: хоте́л, -а, -о, -и Rozkaz: жела́й/-те!	

мочь (смочь, помо́чь)	
я могу́	мы мо́жем
ты мо́жешь	вы мо́жете
он/она́ мо́жет	они́ мо́гут
Minulý čas: мог, могла́, могло́, могли́ Rozkaz se tvoří jen od slovesa помо́чь: помоги́/-те!	

Pomocí **předpony с-** se od slovesa **мочь** tvoří **dokonavý vid**, což v češtině u slovesa **moci** není možné. Tyto tvary se používají v budoucím a v minulém čase. Výrazy **я смогу́, ты смо́жешь** atd. tedy překládáme: budu moci, budeš moci atd.
POZOR na změnu kmenové souhlásky a na přízvuk! U všech těchto sloves je přízvuk **pohyblivý**!

▸ Slovesa быть, забы́ть

быть	
я бу́ду	мы бу́дем
ты бу́дешь	вы бу́дете
он/она́ бу́дет	они́ бу́дут
Minulý čas: был, была́, бы́ло, бы́ли Rozkaz: будь! будьте!	

Stejně jako **быть** časujeme i sloveso **забы́ть**. Pozor na **přízvuk v minulém čase**: я была́, ALE: я забы́ла!

▸ Sloveso эконóмить

Sloveso **эконóмить** má **v 1. osobě j.č.** kmen rozšířen o souhlásku **-л-**: я эконóмлю. V dalších osobách už tato souhláska není: ты эконóмишь, он/онá эконóмит, ... Tento jev už jsme viděli u sloves купи́ть, люби́ть, гото́вить aj.

▸ Slovesa na -овать, -ировать

Slovesa zakončená v infinitivu na **-овать, -ировать** v příť. čase a v rozk. způsobu **vypouštějí -ова-**, např.: испóльзовать⍰я испóльзую, ты испóльзуешь; реаги́ровать⍰я реаги́рую, ты реаги́руешь; испóльзуй, реаги́руй.

испóльзовать	
я испóльзую	мы испóльзуем
ты испóльзуешь	вы испóльзуете
он/онá испóльзует	они́ испóльзуют
Minulý čas: испóльзовал, -а, -о, -и Rozkaz: испóльзуй! испóльзуйте!	

POZOR - slovesa **пóльзоваться** a **учáствовать** mají vazbu odlišnou od češtiny: **пóльзоваться ЧЕМ (7.pád), учáствовать В ЧЁМ (6.pád)**, např. Я чáсто пóльзуюсь кофевáркой. Вы учáствуете в экологи́ческих áкциях?
Slovesa na **-ировать** mají většinou **stálý přízvuk na slabice -и́р-**, např. копи́ровать, реаги́ровать, скани́ровать, фотографи́ровать, функциони́ровать. Sloveso **сортирова́ть** má ale **přízvuk na poslední slabice, v příť. čase pak na -ý-**: я сортиру́ю, ты сортиру́ешь,...

▸ Časování slovesa дава́ть

Sloveso **дава́ть**, podobně jako slovesa na -овать, -ировать, **vypouští ve tvarech příť. čas**u slabiku **-ва-**. Tvary **minulého času** i (na rozdíl od sloves na -овать, -ировать) tvary **rozkazovacího způsobu** ale slabiku **-ва- obsahují**, vycházejí tedy z kmene infinitivního.

дава́ть	
я даю́	мы даём
ты даёшь	вы даёте
он/онá даёт	они́ даю́т
Minulý čas: дава́л, -а, -о, -и Rozkaz: дава́й! дава́йте!	

▸ Sloveso рабóтать v konstrukci „pracovat jako ... (kdo)"

Sloveso **рабóтать** se v konstrukci **„pracovat jako ... (kdo)"** pojí se **7.pádem j.č.**, např. Моя́ ма́ма рабóтает редáктором. Мой дя́дя рабóтает води́телем. Моя́ сестрá рабóтает учи́тельницей.

▸ Rozkazovací způsob pro 1. osobu mn.č.

Rozkazovací způsob pro 1. osobu mn.č. se tvoří pomocí výrazů **дава́й, дава́йте + tvaru 1. osoby mn.č. dokonavého slovesa**. Můžeme tak vyzvat druhého člověka nebo skupinu osob ke společné činnosti, např. Дава́й сде́лаем фотоальбóм. - Udělejme fotoalbum; Дава́й схóдим в кино. - Pojďme do kina. V češtině se však tento slovesný tvar používá málokdy.

▸ Podmiňovací způsob sloves

Podmiňovací způsob sloves se v ruštině tvoří tak, že ke slovesu, které je **ve tvaru minulého času**, připojíme podmiňovací částici **бы**, např. я позвони́л бы, она пое́хала бы.

VI Spojky

▸ Spojka потому́ что

Spojka **потому́ что** se používá ve vedlejších větách příslovečných příčinných a v češtině jí odpovídá spojka **protože**, např. Рабо́та учи́теля о́чень сло́жная, потому́ что он воспи́тывает но́вое поколе́ние. - Práce učitele je velmi složitá, protože vychovává novou generaci.

▸ Spojka что́бы

Spojka **что́бы** odpovídá české spojce **aby**. Může po ní následovat infinitiv, a to např. v případě, že v obou částech souvětí je stejný podmět: Мы выключа́ем электропри6о́ры, что́бы эконо́мить эне́ргию.

VII Větné konstrukce

▸ Vyjádření českého „nemám, nemáš..."

České „nemám, nemáš..." vyjadřuje ruština konstrukcí **У меня́ нет..., У тебя́ нет... + 2.pád podst.jména**, např. У меня́ нет бра́та, У него́ нет словаря́, У них нет вре́мени.

▸ Otázky typu „Что мне наде́ть?"

Těmto otázkám odpovídají **v češtině** otázky s modálním slovesem **„mít"** - „Co si mám obléci?" Jsou to infinitivní věty, **subjekt děje** je v nich **ve 3.pádě**, např. Что мне пригото́вить на обе́д? O чём нам говори́ть? Когда́ мне позвони́ть ему́? - Co mám uvařit k obědu? O čem máme mluvit? Kdy mu mám zavolat?

▸ Vyjádření českého „musí být... (jaký, jaká)" a „nesmí být ... (jaký, jaká)""

Českému **„musí být... (jaký, jaká)"** odpovídá v ruštině konstrukce **„он до́лжен быть... (каки́м) / она́ должна́ быть... (како́й)"**, např. Па́рень мое́й мечты́ до́лжен быть ми́лым и симпати́чным.
Konstrukce se záporem - **„он не до́лжен быть... (каки́м) / она́ не должна́ быть... (како́й)"** znamená **„nesmí být ... (jaký, jaká)"**. Přídavná jména jsou zde **v 7. pádě**, např. Де́вушка мое́й мечты́ не должна́ быть высоко́мерной.

▸ Konstrukce typu «аппара́т, принима́ющий изображе́ние»

Tyto konstrukce jsou v ruštině hodně časté, jsou to konstrukce **s přídavnými jmény slovesnými** a lze je zaměňovat **vedlejšími větami** se zájmenem **кото́рый** ve funkci spojky, např. Лю́ди приду́мали механи́ческий аппара́т, **принима́ющий** изображе́ние на расстоя́нии не́скольких ме́тров. = Лю́ди приду́мали механи́ческий аппара́т, **кото́рый принима́ет** изображе́ние на расстоя́нии не́скольких ме́тров. Do češtiny je překládáme buď vedlejší větou se zájmenem **který** ve funkci spojky nebo rovněž přídavným jménem slovesným: Lidé vymysleli mechanický přístroj, který přijímá obraz na vzdálenost několika metrů. / Lidé vymysleli mechanický přístroj přijímající obraz na vzdálenost několika metrů.